

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

WYBRANE TEZY ORZECZEŃ W SPRAWACH ROLNYCH

Stosunki własnościowe w rolnictwie i kształtowanie ustroju rolnego

1. Z art. 61 ust. 1 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej wynika, że przewidziane w nim roszczenie regulacyjne przysługuje tylko tej kościelnej osobie prawnej, która była właścicielem nieruchomości przed jej upaństwowieniem, albo następcy prawnemu takiej osoby pod tytułem ogólnym.

2. Za kościelne osoby prawne wyposażone w podmiotowość także na gruncie świeckiego prawa państwowego należy uznać diecezje i parafie, istniejące w chwili wejścia w życie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego. Parafie te weszły w sytuację prawną beneficjów proboszczowskich i kościołów parafialnych i aktualnie mają status ich następców prawnych.

3. Roszczenia regulacyjne nie służą wyłącznie sanowaniu naruszeń prawa mających miejsce w związku z nieprawidłowym stosowaniem aktów normatywnych o charakterze nacjonalizacyjnym, ale w pewnych przypadkach także sanowaniu samej nacjonalizacji przeprowadzonej w zgodzie z jej założeniami, tyle że zakwestionowanej po zmianie ustrojowej, jednak nie aktem przywracającym poprzedni stan własnościowy wszystkim, których nacjonalizacja dotknęła, lecz wyłącznie kościelnym osobom prawnym. Także ta okoliczność powinna zdeterminować wąską wykładnię art. 61 ust. 1 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Przesłanką roszczenia regulacyjnego przewidzianego w art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej jest stwierdzenie, że organy zaangażowane w wykonywanie ustawy o dobrach martwej ręki nie wydzieliły proboszczom należnych im w myśl ustawy o dobrach martwej ręki gospodarstw rolnych. Wydzielenie to można jednak uznać za dokonane jedynie wówczas, gdy nastąpiło z zachowaniem trybu postępowania przewidzianego w art. 4 ust. 2–5 ustawy o dobrach martwej ręki, a zatem gdy miało podstawę w decyzji

właściwego do jej wydania organu. Faktyczne pozostawienie proboszczowi gruntów o pewnym areale przez osoby obejmujące po wejściu w życie ustawy o dobrach martwej ręki we władanie Państwa nieruchomości kościelne, nawet potwierdzone protokołem, nie stanowi wydzielenia proboszczom należnych im w myśl ustawy o dobrach martwej ręki gospodarstw rolnych. Ustawodawca bowiem wyraźnie przewidział w tym przypadku zastosowanie formy decyzji administracyjnej.

Wyrok SN z 12 marca 2020 r., II CSK 676/18
Legalis Nr 2364834

W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku nie było podstaw do badania, co wchodzi w skład gospodarstwa rolnego i czy faktycznie są to elementy, o których mowa w art. 55³ KC, w tym nieruchomości rolne. Rzeczywiste istnienie nieruchomości rolnych, gospodarstwa rolnego i jego składników powinno być przedmiotem ustaleń dokonywanych w toku postępowania o dział spadku, gdzie należy wskazać majątek, który ma być przedmiotem ustaleń dokonywanych w toku postępowania o dział spadku, gdzie należy wskazać majątek, który ma być przedmiotem działu i nieruchomości stanowiące własność spadkodawcy (art. 680 KPC).

Postanowienie SN z 16 czerwca 2020 r., I NSNc 40/19
Legalis Nr 2369529

1. Jeżeli nieruchomości objęte rozgraniczeniem były przedmiotem postępowań prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 ze zm.), zakończonych wydaniem aktów własności ziemi, to w pierwszej kolejności należy ustalić zakres samostannego posiadania przedmiotowych nieruchomości na dzień 4 listopada 1971 r., który wyznaczał stan prawny w rozumieniu art. 153 KC. Ustalenie faktycznego przebiegu spornych granic w momencie wejścia w życie tej ustawy jest zagadnieniem z zakresu postępowania dowodowego, oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i ustaleń faktycznych, które to elementy wchodzi do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Wątpliwości dotyczące stanu prawnego granic nie uzasadniają stosowania dalszych kryteriów rozgraniczenia, które można zastosować dopiero wtedy, gdy stanu prawnego nie da się ustalić.

2. Wydany w ramach postępowania uwłaszczeniowego akt własności ziemi, potwierdzający nabycie z mocy prawa z dniem 4 listopada 1971 r. własności nieruchomości, jest decyzją administracyjną, a w związku z uzyskaniem przymiotu ostateczności stanowi wyłączny dowód nabycia jej własności (por. art. 10 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, Dz. U. Nr 11, poz. 81). Jednak w sytuacji, gdy zakres stanu posiadania na gruncie w rzeczywistości nie odzwierciedla stanu wynikającego z aktu własności ziemi, może on w dalszej konsekwencji prowadzić do zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu, z tym zastrzeżeniem, że ewentualny bieg

zasiedzenia mógłby się rozpocząć dopiero po 5 listopada 1971 r., bowiem wszczęcie postępowania o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. przerywa bieg terminów zasiedzenia w stosunku do posiadacza takiej nieruchomości, który był uczestnikiem postępowania uwłaszczeniowego.

Postanowienie SN z 16 września 2020 r., III CSK 53/20
Legalis Nr 2496202

1. Akt własności ziemi to decyzja nie tylko stwierdzająca, że wskazana w nim osoba, będąca posiadaczem samoistnym nieruchomości rolnej w dniu 4 listopada 1971 r., z tym dniem nabyła jej własność, ale i potwierdzająca, że w tym dniu była ona posiadaczem samoistnym nieruchomości.

2. W postępowaniu cywilnym sąd nie jest uprawniony do kwestionowania prawidłowości i skutków ostatecznej decyzji administracyjnej, choćby zachodziły w tym zakresie wątpliwości, z wyjątkiem decyzji dotkniętych tzw. bezwzględną nieważnością (nieistniejących), to jest aktów wydanych przez oczywiście niewłaściwy organ administracji publicznej lub bez zachowania jakichkolwiek przepisów postępowania lub bez podstawy materialnoprawnej.

Postanowienie SN z 25 września 2020 r., I CSK 17/20
Legalis Nr 2486162

1. Współwłaściciel nieruchomości występujący z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po innym jej współwłaścicielu ma interes, w rozumieniu art. 1025 § 1 zd. 1 KC, nie tylko w uzyskaniu w ogóle stwierdzenia nabycia spadku, ale również w prawidłowym wykazaniu następstwa po spadkodawcy – współwłaścicielu, zważywszy na to, że spadkobiercy staną się współwłaścicielami takiej nieruchomości.

2. Pojęcie zainteresowania (interesu prawnego) w rozumieniu art. 510 § 1 KPC w odniesieniu do współwłaściciela powinno być interpretowane podobnie na gruncie różnego typu spraw rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym.

3. Ze względu na domniemanie prawne statuowane w art. 1025 § 2 KC współwłaściciel rzeczy, w postępowaniu o zniesienie współwłasności, nie może kwestionować w trybie art. 618 § 1 KPC uprawnień następców prawnych po innym współwłaścicielu, jeśli legitymują się prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku. W takiej sytuacji współwłaściciel może wystąpić z wnioskiem o uchylenie lub zmianę postanowienia spadkowego.

Postanowienie SN z 7 października 2020 r., V CSK 560/18
Legalis Nr 2481130

Dzierżawcy, który na podstawie art. 4 ust. 7 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz

o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1382) złożył Agencji Nieruchomości Rolnych oświadczenie o skorzystaniu z uprawnienia do zakupu dzierżawionej nieruchomości rolnej Skarbu Państwa z zastosowaniem prawa pierwszeństwa przewidzianego w art. 29 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1491 ze zm.), nie przysługuje roszczenie o zawarcie umowy sprzedaży.

Postanowienie SN z 13 października 2020 r., II CSK 505/19
Legalis Nr 2486111

Decyzja o zlikwidowaniu i wykreśleniu z rejestru przedsiębiorstw państwowych Państwowego Gospodarstwa Rolnego, w celu przekazania majątku tego przedsiębiorstwa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, nie może naruszać praw rzeczowych ograniczonych należących do osób trzecich, takich jak: użytkowanie. Ewentualne pozbawienie osoby trzeciej prawa rzeczowego ograniczonego do nieruchomości stanowiłoby rażące naruszenie prawa.

Wyrok NSA z 23 kwietnia 2020 r., II OSK 1652/19
Legalis Nr 2492986

Osoba chcąca wziąć udział w licytacji nieruchomości rolnej powinna więc okazać rzeczoną zgodę albo wykazać, że nie ma obowiązku jej uzyskania, tj. że posiada status rolnika indywidualnego w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1655). Należy przy tym dodać, iż ustawa ta w art. 7 formalizuje, w odniesieniu do niektórych z przesłanek składających się na definicję rolnika indywidualnego, sposób dowodzenia (dokumentowania) ich spełnienia. O ile w przypadku przesłanki osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego wystarczające jest złożenie stosownego oświadczenia, tak dowodem potwierdzającym zamieszkanie jest zaświadczenie o zameldowaniu na pobyt stały, a z kolei posiadanie kwalifikacji rolniczych może być wykazane dokumentami określonymi w wydanym na podstawie tej ustawy akcie wykonawczym.

Wyrok NSA z 29 maja 2020 r., II FSK 2897/19
Legalis Nr 2419266

Rozwiązanie umowy przekazania gospodarstwa rolnego uzasadniają przejawy wyjątkowo nagannych zachowań następców o charakterze długotrwałym, a nie zwykłe sytuacje konfliktowe, choćby były naganne, czy też nawet wyjątkowo naganne, ale jednostkowe zachowania. Postępowanie następcy oceniane jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego musi być w myśl ustawy uporczywe, zatem długotrwałe i zamierzone. Po drugie, nawet jeśli w sprawie zostaną ustalone fakty uzasadniające rozwiązanie umowy, to sąd nie jest zobligowany do jej rozwiązania, lecz musi rozważyć zarówno interes rolnika, który przekazał gospodarstwo, jak i interes następcy

w świetle zasad współzycia społecznego i wydać rozstrzygnięcie możliwie najbardziej odpowiednie w konkretnej sytuacji.

Wyrok SA w Białymstoku z 18 lutego 2020 r., I ACa 884/19
Legalis Nr 2398788

Przy wykładni przepisu art. 993 KC i art. i 994 KC ustawodawca posługuje się w nim zwrotem „darowizna”, co nie może budzić wątpliwości, jest zabiegiem celowym i prowadzącym do objęcia tą regulacją tylko takich umów, które kwalifikowane być mogą jako darowizna.

Wyrok SA w Gdańsku z 29 czerwca 2020 r., V ACa 532/19
Legalis Nr 2467286

Opodatkowanie rolnictwa

Nie jest możliwy dualizm polegający na tym, że w ramach wspólnego gospodarstwa rolnego, w którym określono równe udziały bez dokonania zniesienia współwłasności, funkcjonowało będzie dwóch podatników podatku od towarów i usług, gdzie jeden będzie czynnym podatnikiem podatku od towarów i usług, a drugi podatnik podatku VAT będzie korzystał ze zwolnienia od tego podatku i miał status rolnika ryczałtowego.

Wyrok NSA z 17 stycznia 2020 r., I FSK 1726/17
Legalis Nr 2287493

Uzyskany przez stronę przychód w części dotyczącej sprzedaży udziału w nieruchomości stanowiącej pastwiska trwałe, rowy, grunty orne może korzystać ze zwolnienia określonego w art. 21 ust. 1 pkt 28 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Natomiast sprzedaż udziału w nieruchomości stanowiącej nieużytki, które nie zostały sklasyfikowane jako użytek rolny, będzie podlegała opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Sprawia to, że do uzyskanego w ten sposób przychodu będzie miał zastosowanie art. 30e ust. 1 ww. ustawy.

Wyrok NSA z 3 grudnia 2020 r., II FSK 1763/18
Legalis Nr 2509062

Jeżeli w posiadaniu przedsiębiorcy są użytki rolne lub lasy, to zasadniczo podlegają opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości, chyba że nie są zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej. Nie są zaś zajęte wtedy, gdy pomimo posiadania ich przez przedsiębiorcę są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem klasyfikacyjnym, a więc na działalność rolną lub leśną. Kryterium „zajęcie na prowadzenie działalności gospo-

darczej” należy więc uznać za dość precyzyjne dla ustalenia sposobu opodatkowania gruntu.

Wyrok NSA z 10 grudnia 2020 r., II FSK 1420/20

Legalis Nr 2508978

1. Organ podatkowy nie może samodzielnie dokonywać klasyfikacji funkcji nieruchomości, lecz powinien odwołać się do odpowiednich zapisów ewidencji gruntów i budynków.

2. Powszechnie przyjmuje się, że ewidencja gruntów i budynków jest urzędowym źródłem informacji faktycznych wykorzystywanych w postępowaniach administracyjnych i w każdym przypadku, gdy dane zawarte w deklaracji czy informacji złożonej przez podatnika są niezgodne z danymi wynikającymi z ewidencji, rozstrzygające znaczenie dla opodatkowania gruntów mają zapisy wynikające z ewidencji.

3. Zgodnie z art. 194 Ordynacji podatkowej dane zawarte w ewidencji mają walor dokumentu urzędowego. Ordynacja podatkowa dopuszcza możliwość przeprowadzenia dowodu przeciwko dokumentom urzędowym. Przeciwdowód może być przeprowadzony także w postępowaniu podatkowym i również w tym postępowaniu można wykazać, że dane z ewidencji nie są zgodne ze stanem rzeczywistym. Zatem organ podatkowy może odmówić wiarygodności dokumentowi urzędowemu jedynie w przypadku, gdy przeprowadzi postępowanie przeciwko jego autentyczności lub przeciwko zgodności z prawdą. Skoro jednak zapis w ewidencji gruntów stanowi dowód z dokumentu urzędowego, przeciwdowodem w sprawie pozwalającym organom podatkowym ustalić wymiar podatku na podstawie innych danych niż wynikające z ewidencji gruntów i budynków powinien być również dokument. Dopiero jeżeli postępowanie przeciwko dokumentowi urzędowemu doprowadzi do obalenia jednego z domniemań, dokument taki nie będzie stanowił dowodu.

Wyrok WSA w Krakowie z 19 lutego 2020 r., I SA/Kr 970/19

Legalis Nr 2296952

Osobom fizycznym, na których ciąży obowiązek podatkowy w zakresie podatku rolnego oraz jednocześnie podatku od nieruchomości, dotyczący przedmiotów opodatkowania położonych na terenie tej samej gminy, wysokość należnego zobowiązania podatkowego pobieranego w formie łącznego zobowiązania pieniężnego ustala organ podatkowy w jednej decyzji. Łączne zobowiązanie pieniężne należne od przedmiotów opodatkowania stanowiących współwłasność dwóch lub więcej osób fizycznych ustala się w odrębnej decyzji (nakazie płatniczym), którą wystawia się na któregokolwiek ze współwłaścicieli.

Wyrok WSA z 12 marca 2020 r., III SA/Gd 828/19

Legalis Nr 2307882

Rozliczenie podatku VAT przez podatnika powinno uwzględniać całość dochodów z gospodarstwa, a nie tylko z jego wyodrębnionej części.

Wyrok WSA w Łodzi z 25 sierpnia 2020 r., I SA/Łd 10/20

Legalis Nr 2467796

Przeniesienie obowiązku podatkowego w podatku rolnym z właściciela na dzierżawcę może mieć miejsce jedynie w sytuacji określonej w art. 3 ust. 3 ustawy o podatku rolnym, czyli jeżeli grunty gospodarstwa rolnego zostały w całości lub w części wydzierżawione na podstawie umowy zawartej stosownie do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników lub przepisów dotyczących uzyskiwania rent strukturalnych.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 26 listopada 2020 r., I SA/Rz 477/20

Legalis Nr 2504131

W świetle art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych mającego charakter *lex specialis* względem przepisów regulujących opodatkowanie podatkiem rolnym i leśnym, już samo zajęcie gruntu na prowadzenie działalności gospodarczej skutkuje objęciem tych gruntów opodatkowaniem podatkiem od nieruchomości, niezależnie od tego, czy prowadzona jest na nich inna działalność. Grunty leśne, nad którymi przebiegają linie elektroenergetyczne, są zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie przesyłu energii przez przedsiębiorstwo energetyczne. Wobec tego to, że grunty leśne, na których ustanowiono służebność przesyłu, nie znajdują się w posiadaniu przedsiębiorcy lub innego podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, o czym stanowi art. 1a ust. 1 pkt 3 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, nie oznacza, że nie są zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej. Przez pojęcie gruntów „zajętych” na prowadzenie działalności gospodarczej, o czym stanowi art. 2 ust. 2 wskazanej ustawy podatkowej, należy rozumieć faktyczne wykonywanie konkretnych czynności, działań na gruncie, powodujących dokonanie zamierzonych celów lub osiągnięcie konkretnego rezultatu, związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. Oznacza to, że chodzi tu o zajęcie na prowadzenie działalności gospodarczej, do której odwołuje się ustawodawca w przepisie art. 1a ust. 1 pkt 4 ustawy podatkowej, a więc działalności gospodarczej w rozumieniu art. 3 ustawy z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 646 ze zm.).

Wyrok WSA w Olsztynie z 16 grudnia 2020 r., I SA/Ol 795/20

Legalis Nr 2525364

Wykładnia językowa art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych wskazuje, że brak jest podstaw do wyłączenia ze zwolnienia od podatku od czynności cywilnoprawnych sprzedaży własności gruntów rolnych stanowiących gospodarstwo rolne na rzecz nabywcy, który nie posiada na dzień zawarcia umowy sprzedaży żadnych użytków rolnych lub gospodarstwa rolnego.

Wyrok WSA w Opolu z 17 grudnia 2020 r., I SA/Op 271/20

Legalis Nr 2523846

Ubezpieczenie społeczne rolników

1. W stosunkach wiejskich niczym szczególnym była pomoc dzieci przy określonych pracach polowych i gospodarskich. Jest jednak różnica między pomocą a stałą pracą na zasadzie obowiązku. Wspólnota rodzinna ustala z reguły określony porządek, zależny od funkcjonowania gospodarstwa rolnego, w którym poszczególnym członkom przypisywane są obowiązki i zarazem odpowiedzialność. Nieustalenie takiego porządku w odniesieniu do wnioskodawcy uprawnia ustalenie, że jego głównym zadaniem było kontynuowanie nauki i ukończenie technikum.

2. Z faktu powtarzania jednego roku nauki nie wynika domniemanie stałej pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie.

Wyrok SN z 8 października 2020 r., III UK 158/19

Legalis Nr 2498326

W latach 70-tych i 80-tych ubezpieczenie społeczne rolników nierzadko zbiegało się z ubezpieczeniem pracowniczym na skutek jednoczesnego zatrudnienia rolnika poza rolnictwem, przez co rolnicy stawali się dwuzawodowi. W związku z taką praktyką w warunkach obligatoryjności ubezpieczeń społecznych mogło istnieć podwójne ubezpieczenie z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w nim i jednoczesnego wykonywania zatrudnienia poza rolnictwem. Na tym tle może istnieć zbieg uprawnień do świadczeń emerytalnych na podstawie tych odrębnych systemów ubezpieczeń społecznych, a systemy ubezpieczenia społecznego rolników i pracowników, mimo rozdzielnych regulacji i osobnych źródeł finansowania, od początku respektowały wzajemnie okresy podlegania ubezpieczeniu.

Wyrok SN z 20 października 2020 r., III UK 170/19

Legalis Nr 2500650

1. Użycie w treści art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zwrotu „praca w gospodarstwie rolnym”, a nie np. „praca na rzecz gospodarstwa rolnego” bądź „praca w interesie gospodarstwa rolnego”, musi powodować, że chodzi w nim wyłącznie o prace wykonywane na terenie tego gospodarstwa rolnego, to znaczy prace pozostające w związku miejscowym z gospodarstwem rolnym. Również wykładnia funkcjonalna (celowościowa) omawianego przepisu daje podstawę do przyjęcia, że chodzi w nim o pracę wykonywaną jedynie w gospodarstwie rolnym, a więc na jego terenie.

2. Przesłankę zaliczenia do okresów składkowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym stanowi wykonywanie takiej pracy w wymiarze odpowiadającym co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy. Praca ta ma mieć charakter ciągły, co oznacza nastawienie ubezpieczonego na stałe świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym (gotowość do jej świadczenia, dyspozycyjność) i odpowiadającą temu nastawieniu niezmienną możliwość skorzystania z jego pracy przez rolnika. Dlatego też negatywną przesłanką

w omawianym zakresie staje się doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych czy wykonywanie w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy.

Postanowienie SN z 26 sierpnia 2020 r., III UK 353/19
Legalis Nr 2483089

Zatrudnienie wynikające ze stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie odpowiada warunkom opisanym w art. 22 § 1 Kodeksu pracy, bowiem z jego istoty wynikają prawa i obowiązki niewystępujące w stosunku pracy.

Postanowienie SN z 15 grudnia 2020 r., III PK 12/20
Legalis Nr 2517563

W rozumieniu ustawy „utrzymuje się” z gospodarstwa rolnego także ten, kto włada nim na podstawie tytułu prawnego (zwykle prawa własności lub posiadania samoistnego) pozwalającego na oddanie tego gospodarstwa w posiadanie zależne, tj. w dzierżawę lub w użytkowanie. Przepis art. 5 ust. 8 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie mówi o dochodzie faktycznie osiąganym z działalności rolniczej, lecz zawiera założenie, że kwota wynikająca z przewidzianego w nim wyliczenia jest dochodem miesięcznym przyjętym do ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego. Ustawodawca przyjął domniemanie w przepisach ustawy o świadczeniach rodzinnych, iż z gospodarstwa rolnego uzyskuje się dochód.

Wyrok NSA z 29 kwietnia 2020 r., I OSK 566/19
Legalis Nr 2364911

Dopłaty bezpośrednie do gospodarstw rolnych, tzw. jednolita płatność obszarowa oraz płatności uzupełniające do powierzchni niektórych upraw pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, uwzględnione są w ogłoszonym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym przeciętnym dochodzie z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego, a tym samym uwzględnione są już w dochodzie z gospodarstwa rolnego, wyliczanym na podstawie art. 5 ust. 8 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Skoro dopłaty bezpośrednie wliczone zostały już do dochodu z gospodarstwa rolnego (które to wyliczenie ma charakter ryczałtowy i nie przesądza o rzeczywistej wartości osiągniętych z gospodarstwa rolnego pożytków), to nie można uznać, że dochód z dopłat bezpośrednich będzie sumowany (a więc liczony ponownie) z dochodem z gospodarstwa rolnego, tym razem jako dochód z działalności pozarolniczej, bo tylko takie dochody zgodnie z art. 5 ust. 9 ustawy o świadczeniach rodzinnych mogą być sumowane z dochodem z gospodarstwa rolnego.

Wyrok NSA z 21 maja 2020 r., I OSK 385/19
Legalis Nr 2359638

1. Przepis art. 2 pkt 19 lit. c ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci nie może być wykładany literalnie, w kontekście problemu zmniejszenia wynagrodzenia niemającego charakteru utraty zatrudnienia. Jednakże ustawodawca, definiując pojęcie „utrata dochodu” jako „utrata dochodu” spowodowanej określonymi zdarzeniami, w istocie nie określił treści zwrotu „utrata dochodu”, a jedynie wskazał, że w rozumieniu wskazanej ustawy utrata dochodu stanowi następstwo ściśle określonych w ustawie okoliczności wymienionych w katalogu wskazanym w art. 2 pkt 19 tej ustawy, w sposób wyraźny przesądzając zasadniczo to, że utrata dochodu będąca następstwem innych okoliczności niż wskazane w powyższym przepisie nie jest utratą dochodu w rozumieniu ustawy. Należy zatem przyjąć, że zdarzenia wymienione w katalogu określonym w punktach a–j przepisu art. 2 pkt 19 omawianego aktu należy traktować jako przesłanki nierozdzielnie związane z rozumieniem zwrotu „utrata dochodu”, a w konsekwencji jako zdarzenia, które należy rozważać w kontekście treści tego właśnie zwrotu.

2. Zmniejszenie się dochodu uzyskiwanego z gospodarstwa rolnego na skutek rozwiązania umowy dzierżawy części gospodarstwa nie jest dochodem utraconym w rozumieniu art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

3. Ustawodawca w ustawie przyjął domniemanie, że z gospodarstwa rolnego uzyskuje się dochód niezależnie od tego, czy się w tym gospodarstwie pracuje, czy też zostało ono oddane w posiadanie zależne innej osobie. Ustawodawca przyjął zatem założenie, że z prawa własności gospodarstwa rolnego, bez względu na okoliczność, czy jest ono prowadzone osobiście, czy też oddane innej osobie w posiadanie zależne, wynika, że właściciel osiąga określony normatywnie dochód.

Wyrok NSA z 29 maja 2020 r., I OSK 1486/19
Legalis Nr 2393028

Całkowita niezdolność do pracy w danym gospodarstwie rolnym nie może być traktowana jako całkowita niezdolność do jakiegokolwiek pracy orzekana w trybie powszechnego ubezpieczenia społecznego.

Wyrok SA w Szczecinie z 21 stycznia 2020 r., III AUa 299/19
Legalis Nr 2283020

Praca, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, może być pracą wykonywaną przez osobę będącą członkiem rodziny rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne, a także przez osobę niepowiązaną z nim węzłem rodzinnym.

Wyrok SA w Białymstoku z 23 czerwca 2020 r., III AUa 71/20
Legalis Nr 2488301

Przepis art. 5 ust. 8 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych określa tzw. ryczałtowy tryb ustalania dochodu osiąganego z gospodarstwa rolnego i nie przewiduje on wyjątków od przyjętej w nim zasady. Ustawodawca przyjął zatem niewzruszalne domniemanie (fikcję prawną), że z gospodarstwa rolnego uzyskuje się dochód niezależnie od tego, czy się na nim rzeczywiście pracuje, czy też zostało ono oddane w posiadanie zależne innej osobie. W świetle ustawy utrzymującym się z gospodarstwa rolnego jest zatem także ten, kto włada nim na podstawie tytułu prawnego pozwalającego na oddanie tego gospodarstwa w posiadanie zależne, tj. w dzierżawę lub w użytkowanie. Z punktu widzenia powołanego przepisu bez znaczenia jest okoliczność, czy gospodarstwo rolne jest uprawiane, czy też nie i z jakiego powodu oraz czy rzeczywiście przynosi ono dochody. W przypadku jednak posiadania gospodarstwa rolnego w okresie krótszym niż roczny dochód z tytułu posiadania rzeczonoego gospodarstwa winien być liczony proporcjonalnie do czasookresu jego posiadania w skali roku.

Wyrok WSA w Olsztynie z 4 sierpnia 2020 r., II SA/OI 216/20
Legalis Nr 2423367

Płatności bezpośrednie i wspieranie obszarów wiejskich

1. Skierowanie decyzji administracyjnej (innego aktu administracyjnego) do strony zmarłej, a więc do osoby, która w danym momencie nie miała już w istocie przymiotu strony postępowania, jest wadliwością decyzji, która nie podlega konwalidacji. Prowadzenie postępowania administracyjnego w stosunku do osoby zmarłej i wydanie wobec niej decyzji ocenione być musi jako rażące naruszenie prawa w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 KPA. Jest to bowiem uchybienie, w wyniku którego powstają skutki niemożliwie do zaakceptowania z punktu widzenia praworządności. Charakter „strony” przysługujący osobie fizycznej wygasa bowiem najpóźniej z jej śmiercią. Oznacza to, że w stosunku do osób zmarłych nie można wszczynać postępowań ani wydawać orzeczeń. Nie ma przy tym znaczenia, czy organ prowadzący postępowanie wiedział, że osoba ta („strona”) nie żyje, czy też takiej wiedzy nie posiadał, ponieważ przepis art. 156 § 1 KPA w ogóle nie nawiązuje do wiedzy organu o okolicznościach skutkujących nieważnością decyzji.

2. Tak długo, jak trwa małżeństwo i małżonkowie wspólnie prowadzą działalność rolniczą, posiadają oni status producenta rolnego, niezależnie od tego, że wpis do ewidencji producentów obejmuje tylko jednego z małżonków. Numer identyfikacyjny nadany temu małżonkowi, co do którego współmałżonek wyraził zgodę, identyfikuje bowiem producenta rolnego – małżonków. Natomiast z chwilą ustania małżeństwa przez śmierć jednego z małżonków ustaje także byt prawny tego producenta rolnego. Śmierć jednego z małżonków powoduje, że postępowanie wszczęte złożonym wnioskiem nie może być kontynuowane z udziałem żyjącego małżonka jako strony tego postępowania.

nia. Kontynuacja postępowania następuje, gdy żyjący małżonek jako następca prawny producenta rolnego wstąpi do zainicjowanego wcześniej postępowania.

Wyrok NSA z 21 stycznia 2020 r., I GSK 772/19

Legalis Nr 2295316

Warunki można uznać za stworzone sztucznie, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności faktycznych można przyjąć, że nie miałyby one miejsca, gdyby podmiot działał rozsądnie, kierując się zgodnymi z prawem motywami innymi niż uzyskanie korzyści sprzecznej z celami systemu wsparcia. Przy czym klauzula generalna nie dotyczy konkretnych sytuacji, jakie mogą powstać na gruncie konkretnej płatności. Bowiem z założenia obejmuje całość bądź istotną część zjawiska uznawanego za sztuczne wykreowanie określonych elementów stanów faktycznych tak, aby odpowiadały one nie przepisowi prawnemu, który miałyby w „normalnym” układzie rzeczy zastosowanie, ale innemu przepisowi – dla podmiotu tej kreacji (manipulacji) korzystniejszemu. Nie jest bowiem możliwe stworzenie skutecznej normy ogólnej, która wprost przewidywałaby zakaz wskazanego wyżej działania prowadzącego wprost do uzyskania płatności w wysokości wyższej od tej, którą beneficjent otrzymałby w „normalnym” układzie.

Wyrok NSA z 20 maja 2020 r., I GSK 1752/19

Legalis Nr 2393149

To podmiot inicjujący postępowanie w przedmiocie przyznania płatności bezpośrednich powinien wykazać swoje racje.

Wyrok NSA z 27 maja 2020 r., I GSK 1665/19

Legalis Nr 2364860

Zgodnie z § 13r ust. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pomoc, o której mowa w ust. 1 wskazanego rozporządzenia (dla gospodarstw, w których szkody w uprawach rolnych spowodowane zostały wystąpieniem w 2018 r. suszy lub powodzi), pomniejsza się o 50%, jeżeli w dniu wystąpienia szkód w uprawach rolnych co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem łąk i pastwisk, nie było ubezpieczonych co najmniej od jednego z ryzyk, wskazanych w § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Pomoc, o której mowa w rozporządzeniu, nie jest jednak przyznawana do gruntu niebędącego uprawą rolną w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Uprawa roślin pastewnych czy traw na gruntach ornych nie jest łąką lub pastwiskiem.

Wyrok NSA z 17 czerwca 2020 r., I GSK 2130/19

Legalis Nr 2418859

Płatności rolnicze, których źródłem finansowania są środki unijne, podlegają kontroli w zakresie ich wydatkowania, m.in. czy ich wypłata realizuje cele nakreślone przez prawodawcę w regulacjach unijnych i krajowych. Beneficjenci zostali zatem zobowiązani do spełnienia szeregu warunków dotyczących przyznawanych dopłat rolniczych, w tym umożliwienia przeprowadzenia kontroli realizacji zaciągniętych zobowiązań w miejscu prowadzonej działalności rolniczej (kontrola na miejscu). Nie może zatem podmiot, który otrzymał lub ubiega się o przyznanie płatności, dokonywać czynności lub zaniechań pożądaných czynności, uniemożliwiając w ten sposób przeprowadzenie skutecznej kontroli, sprawdzenie stanu faktycznego związanego z zaciągniętymi zobowiązaniami.

Wyrok NSA z 23 czerwca 2020 r., I GSK 205/20
Legalis Nr 2486026

Z uwagi na treść art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (u.s.b.w.) odwołanie się do terminologii cywilistycznej w zakresie rozróżnienia posiadania samoistnego i posiadania zależnego jest uzasadnione jedynie w sytuacji, gdy o płatności do tych samych działek występują jednocześnie właściciel i użytkownik. Współposiadanie może bowiem występować niezależnie od tego, czy jest to posiadanie samoistne, czy jak w tym przypadku – zależne. W każdym jednak przypadku tytułem uprawniającym do uzyskania płatności jest posiadanie przez rolnika gruntów, które musi być rozumiane jako faktyczne prowadzenie na określonych gruntach działalności rolniczej, a w przypadku współposiadania działek rolnych tytułem uprawniającym do uzyskania płatności bezpośrednich jest posiadanie przez rolnika gruntów objętych obszarem zatwierdzonym w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tych płatności (art. 7 ust. 1 pkt 2 i art. 8 ust. 1 pkt 2 u.s.b.w.) oraz stosownie do art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 u.s.b.w. uzyskanie zgody innych współposiadaczy.

Wyrok NSA z 31 lipca 2020 r., I GSK 503/18
Legalis Nr 2478692

Aby zostać beneficjentem pomocy w ramach wnioskowanych płatności, nie wystarczy być posiadaczem (dzierżawcą) działek rolnych w rozumieniu kodeksu cywilnego, ale należy je również faktycznie rolniczo użytkować. Płatność jest udzielana producentowi rolnemu do działalności rolniczej, co do której jest kierowane wsparcie unijne, a więc może ona dotyczyć tylko takich rolników, którzy decydują o profilu upraw i dokonują swobodnie zabiegów agrotechnicznych, a także prowadzą hodowlę zwierząt.

Wyrok NSA z 31 lipca 2020 r., I GSK 502/18
Legalis Nr 2478726

Organ, weryfikując podejrzenia co do stworzenia sztucznych warunków uzyskania płatności, powinien przede wszystkim ustalić, czy posiadane przez rolnika gospodarstwo odpowiada pojęciu gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego i art. 4 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 1307/2013, czy jest on rolnikiem w rozumieniu art. 2 pkt 14 wskazanej ustawy i art. 4 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1307/2013, a także czy prowadzi działalność rolniczą w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009. Dokonane w tym zakresie ustalenia powinny stanowić punkt wyjścia do dalszych ustaleń na okoliczność, czy prowadzona przez rolnika działalność jest ukierunkowana na zbyt, czyli na cele zarobkowe, co jednak nie może być jedynie pozorowane, czy rolnik pozostaje w rolniczej aktywności zawodowej co do dzierżawionych gruntów i hodowli zakupionego bydła. Nie można bowiem zapominać, że przyznanie płatności wiąże się z faktycznym władztwem i użytkowaniem rolniczym danego gospodarstwa rolnego przez stronę wnioskującą, niezależnie od posiadania przez nią określonego tytułu prawnego do danego gruntu w rozumieniu przepisów prawa rzeczowego.

Wyrok NSA z 31 lipca 2020 r., I GSK 501/18
Legalis Nr 2478725

1. O tym, że przejęcie posiadania musi nastąpić od osoby realizującej dotychczasowe zobowiązanie rolnośrodowiskowe, świadczy przepis art. 44 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006. Przepis ten wyraźnie wskazuje, że osoba przejmująca całość lub część gospodarstwa od beneficjenta wsparcia, które uzależnione zostało od podjęcia zobowiązania, może przejąć zobowiązanie na pozostały okres. Z przepisu tego wynika bezpośredni związek pomiędzy osobą, która podjęła zobowiązanie (beneficjent wsparcia), a osobą przejmującą gospodarstwo lub jego część od beneficjenta, a nie jak wynika z wykładni odmiennej – od osoby trzeciej.

2. Przyjęty kierunek zmian legislacyjnych wprowadzonych w § 32 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 na mocy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 344) – polegających na wyrażeniu *expressis verbis*, że warunkiem przyznania płatności nowemu posiadaczowi gruntu jest przedstawienie oświadczenia obejmującego zobowiązanie do kontynuowania realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego podjętego przez rolnika, który był dotychczas posiadaczem tych gruntów (§ 32 ust. 5 pkt 1 lit. a) – nie podważa, lecz dodatkowo potwierdza prawidłowość dokonanej wykładni prawa materialnego.

Wyrok NSA z 5 sierpnia 2020 r., I GSK 348/18
Legalis Nr 2478551

Z uwagi na treść art. 20 ust. 1 i ust. 2 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014–2020 odwołanie się do terminologii cywilistycznej w zakresie rozróżnienia posiadania samoistnego i posiadania zależnego jest uzasadnione jedynie w sytuacji, gdy o płatności do tych samych działek występują jednocześnie właściciel i użytkownik. W każdym jednak przypadku tytułem uprawniającym do uzyskania płatności jest posiadanie przez rolnika gruntów, które musi być rozumiane jako faktyczne prowadzenie na określonych gruntach działalności rolniczej, a w przypadku współposiadania działek rolnych tytułem uprawniającym do uzyskania płatności ONW jest posiadanie przez rolnika gruntów objętych obszarem zatwierdzonym w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tych płatności oraz stosownie do art. 20 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy uzyskanie zgody innych współposiadaczy.

Wyrok NSA z 10 września 2020 r., I GSK 521/18
Legalis Nr 2482004

Posiadanie gruntów w ujęciu cywilistycznym jest niewystarczające i nie stanowi dostatecznej przesłanki do ubiegania się o płatności obszarowe. W tym zakresie ustalenia powinny dotyczyć nie tyle tytułu prawnego do władania gruntem, ale faktycznego posiadania i użytkowania rolniczych działki, która to przesłanka uprawnia do otrzymania płatności. Konstrukcja instytucji płatności obszarowych wynika bowiem ze wspólnej polityki wspierania dochodów rolników i dotyczy, co wynika bezpośrednio z prawa wspólnotowego, pomocy finansowej udzielonej tylko tym podmiotom, które są faktycznymi użytkownikami gruntów rolnych. Innymi słowy, omawiana pomoc finansowa powinna być przyznana tym rolnikom, którzy faktycznie rolniczo użytkują posiadane działki rolne, a zatem tym, którzy samodzielnie decydują o rodzaju upraw, o dokonaniu zabiegów agrotechnicznych, zbieraniu plonów, a przy tym utrzymują grunty zgodnie z normami dobrej kultury rolnej przez określony czas. Tego rodzaju prace nie mogą mieć charakteru sporadycznego.

Wyrok NSA z 10 września 2020 r., I GSK 916/20
Legalis Nr 2498992

Organ, badając, czy rolnik spełnia wymogi do uzyskania wnioskowanych płatności, powinien przede wszystkim ocenić, czy prowadzone przez niego gospodarstwo rolne spełnia wymogi gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów krajowych i unijnych, a więc czy stanowi oddzielną jednostkę pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadającą oddzielne kierownictwo, która prowadzi hodowlę zwierząt lub produkuje produkty rolne, utrzymuje grunty do celów produkcyjnych według zasad dobrej kultury rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Podmiotem uprawnionym do uzyskania płatności jest bowiem tylko ten posiadacz gruntów rolnych, który faktycznie je użytkuje, prowadzi na tych gruntach działalność rolniczą, co wiąże się z kolei z wykonywaniem szeregu czynności (np. agrotechnicz-

nych związanych z uprawą gruntu) oraz podejmowaniem w tym przedmiocie decyzji. Podstawą odmowy przyznania płatności jest wykazanie rolnikowi stworzenia sztucznych warunków do jej uzyskania, a skoro tak, to obowiązkiem organu wywodzącego z tego faktu skutki prawne w postaci odmowy przyznania płatności jest wykazanie tych okoliczności.

Wyrok NSA z 24 września 2020 r., I GSK 513/18
Legalis Nr 2487688

Jeżeli dla uzyskania płatności wystarczające jest, co do zasady, samo posiadanie przez rolnika zadeklarowanej do płatności działki, warunek ten nie jest wystarczający w przypadku działek wchodzących w skład ZWRSP, względem których rolnik musi legitymować się tytułem prawnym, przez który należy rozumieć np.: zawartą z ANR umowę dzierżawy, użytkowania wieczystego, użyczenia lub inną umowę, na podstawie której rolnik korzysta z gruntu, albo umowę lub decyzję, na podstawie której działka została przekazana rolnikowi w trwały zarząd. Konstrukcja przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. PROW 2014–2020, w szczególności jej regulacje zawarte w art. 27 ust. 1 pkt 1–4 uzasadnia pogląd, że w postępowaniach w sprawach indywidualnych, rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych na podstawie przepisów ustawy, obowiązek przedstawiania dowodów oraz składania wyjaśnień co do okoliczności sprawy ciąży na stronie, natomiast organ nie ma obowiązku aktywnego poszukiwania dowodów. Wobec zobowiązania strony do przedstawienia wszystkich dowodów oraz udzielania wyjaśnień co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz jednoczesnego zobowiązania organu do wyczerpującego rozpatrzenia całego materiału dowodowego ustawodawca przeniósł ciężar dowodu na osobę, która z danego faktu wywodzi skutki prawne, odstępując tym samym od zasady prawdy obiektywnej wyrażonej w art. 7 KPA.

Wyrok NSA z 4 grudnia 2020 r., I GSK 1091/20
Legalis Nr 2529620

Niezbędną przesłanką przyznania pomocy finansowej do gruntów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa jest posiadanie tytułu prawnego do tych gruntów. Z tych powodów nie można uznać za trafny pogląd, że uprawniony do płatności jest tylko i wyłącznie podmiot, który „tytuł prawny”, o którym mowa w ustawie z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. Takie rozumienie art. 18 ust. 4 tej ustawy nie zawęża terminu „tytuł prawny” i nie dyskwalifikuje części podmiotów dysponujących i uprawiających ziemię oraz pozostających w dobrej wierze. Przepis ten celowo wprowadza zawężające rozumienie terminu „tytuł prawny”, które nie jest sprzeczne z art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla

rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 347, str. 608, ze zm.). Pojęcia „tytuł prawny”, o którym mowa w art. 18 ust. 4 ustawy, nie można rozumieć jako bezumownego korzystania w działek. Zawsze musi być to zatem stosunek obligacyjny.

Wyrok NSA z 4 grudnia 2020 r., I GSK 1092/20
Legalis Nr 2529612

Warunki można uznać za stworzone sztucznie, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności faktycznych można przyjąć, że nie miałyby one miejsca, gdyby podmiot działał rozsądnie, kierując się zgodnymi z prawem motywami innymi niż uzyskanie korzyści sprzecznej z celami systemu wsparcia. Przy czym klauzula generalna nie dotyczy konkretnych sytuacji, jakie mogą powstać na gruncie konkretnej płatności. Bowiem z założenia obejmuje całość bądź istotną część zjawiska uznawanego za sztuczne wykreowanie określonych elementów stanów faktycznych tak, aby odpowiadały one nie przepisowi prawnemu, który miałyby w „normalnym” układzie rzeczy zastosowanie, ale innemu przepisowi – dla podmiotu tej kreacji (manipulacji) korzystniejszemu. Nie jest bowiem możliwe stworzenie skutecznej normy ogólnej, która wprost przewidywałaby zakaz wskazanego wyżej działania prowadzącego wprost do uzyskania płatności w wysokości wyższej od tej, którą beneficjent otrzymałby w „normalnym” układzie. Dokonując wykładni pojęcia „stworzenie sztucznych warunków do uzyskania płatności”, sąd może oprzeć się nie tylko na elementach takich jak więź prawna, ekonomiczna lub personalna pomiędzy osobami zaangażowanymi w podobne projekty inwestycyjne, lecz także na wskazówkach świadczących o istnieniu zamierzonej koordynacji pomiędzy tymi osobami. Proceder tworzenia sztucznych warunków należy bowiem oceniać kompleksowo.

Wyrok NSA z 4 grudnia 2020 r., I GSK 1108/20
Legalis Nr 2529613

Ustawodawca na mocy art. 4 ust. 6 ustawy o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa upoważnił Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowego zakresu i sposobów realizacji zadań wymienionych w ust. 1, w tym warunków i trybu udzielania wsparcia w ramach tych zadań, mając na względzie priorytety polityki państwa w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych oraz efektywne wykorzystanie środków finansowych. Nie ulega zatem wątpliwości, że tak skonstruowana delegacja ustawowa obejmuje także umocowanie do określenia kategorii podmiotów uprawnionych do płatności (tj. „warunki” udzielania wsparcia) na przykład przez uprzywilejowanie niektórych grup przedsiębiorców.

Wyrok NSA z 11 grudnia 2020 r., I GSK 1137/20
Legalis Nr 2528657

W zakresie uprawnień do otrzymania dopłat unijnych decydujące znaczenie ma wyłącznie okoliczność faktycznego posiadania i użytkowania (uprawy) deklarowanych działek. Może to dotyczyć również także bezumownego korzystania z gruntów, zatem wnioskodawca winien udowodnić nie tytuł prawny do danej nieruchomości (w niniejszej sprawie okoliczność ta nie była kwestionowana) – a faktyczne jej użytkowanie, fakt władania nią. Ciężar dowodu w zakresie wykazania użytkowania rolniczego działek obciąża rolnika. Organy nie mają obowiązku podejmowania wszelkich działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, a jedynie winny rozpatrzyć przedłożony przez rolnika wniosek i wyjaśnić, czy podmiot wnioskujący o przyznanie płatności spełnia warunki do ich otrzymania.

Wyrok WSA w Opolu z 24 stycznia 2020 r., I SA/Op 499/19
Legalis Nr 2284072

Dokonując wykładni zawartego w art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym wyrażenia „do powierzchni nieprzekraczającej [...] ha” sąd uznał, że wskazany limit powierzchni (norma obszarowa) dotyczy posiadania całego gospodarstwa rolnego, zarówno nowo utworzonego przez to nabycie, jak i powstałego w wyniku powiększenia gospodarstwa rolnego. Określenie to dotyczy warunków zastosowania zwolnienia, a nie odnosi się wprost do gruntów będących przedmiotem zwolnienia.

Wyrok WSA w Szczecinie z 13 lutego 2020 r., I SA/Sz 833/19
Legalis Nr 2297115

Uznać należy, że państwu członkowskim został pozostawiony pewien zakres swobodnego uznania w odniesieniu do dokumentów i dowodów wymaganych od beneficjentów płatności. Korzystając z zakresu swobodnego uznania, państwa członkowskie (w tym Polska) powinny uwzględnić cele przepisów unijnych dotyczących pomocy, przestrzegać ogólnych zasad prawa unijnego, w szczególności zasady proporcjonalności. W Polsce koniecznym stało się przyjęcie rozwiązań uniemożliwiających przyznawanie dopłat do użytkowanej państwowej ziemi bez tytułu prawnego.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 27 lutego 2020 r., I SA/Go 732/19
Legalis Nr 2296663

Kwalifikowalność działek rolnych do pomocy sprawdza się za pomocą wszelkich odpowiednich środków. W tym celu w uzasadnionych przypadkach wymaga się dodatkowych dowodów. W miarę możliwości państwa członkowskie mogą wykorzystywać teledetekcję oraz techniki globalnego systemu nawigacji satelitarnej. Kontrole na miejscu mogą być realizowane metodą inspekcji terenowej lub metodą FOTO. Ustawodawca pozostawia państwu członkowskim dowolność stosowania metod pomiaru powierzchni, pod tym jednakże warunkiem, że zastosowana metoda gwarantuje dokładność pomiaru co najmniej na poziomie określonym przez unijne normy technicz-

ne. W tym zakresie ustawodawca unijny, jak i krajowy w art. 75 § 1 KPA wprowadza otwarty i szeroki katalog środków dowodowych – metod pomiaru powierzchni, spełniających przynajmniej minimalne standardy dokładności pomiaru. Wybór metody pomiaru wobec tego pozostawiony jest swobodzie podmiotu dokonującego pomiaru. Bez wątplenia o wyborze metody będą decydować w znacznym stopniu również uwarunkowania i ukształtowanie terenu, wielkość i kształt działek, występowanie na nim urządzeń pomniejszających faktycznie możliwą do zadeklarowanej uprawy rolnej powierzchnię czy też nieutrzymywanie w dobrej kulturze rolnej powierzchni o nieregularnych kształtach. Narzędzia informatyczne, o których mowa w art. 67, 68 i 70 rozporządzenia nr 1306/2013, oraz przepisy ograniczające możliwość przyznania płatności do powierzchni przekraczającej maksymalny kwalifikowalny obszar nie pozwalają na zastosowanie jakiegokolwiek tolerancji pomiaru.

Wyrok WSA w Białymstoku z 11 marca 2020 r., I SA/Bk 670/19
Legalis Nr 2327633

1. Prowadząc postępowanie mające na celu zweryfikowanie wniosku o przyznanie płatności, organ zobowiązany jest w każdym przypadku rozważyć, czy w przypadku danego beneficjenta nie wystąpiły okoliczności dotyczące wykreowania tzw. sztucznych warunków pozwalających na uzyskanie płatności w kwotach wyższych niż te, które by stronie przysługiwały, gdyby do stworzenia takich warunków nie doszło. Podmiot wnioskujący winien być świadomy, że złożony przez niego wniosek oceniany jest także w tym aspekcie. Zwłaszcza gdy jednocześnie kontroli podlegają wnioski złożone przez podmioty z nim powiązane. Obowiązek udowodnienia spełnienia warunków do przyznania płatności lub pomocy finansowej spoczywa na stronie występującej o ich przyznanie. Natomiast obowiązek wykazania stworzenia sztucznych warunków w celu uzyskania płatności ciąży na organie, który w tym wypadku wywodzi skutki prawne poprzez odmowę przyznania płatności.

2. Pozbawienie danego podmiotu płatności jest możliwe w przypadku ustalenia przez organ zaistnienia trzech przesłanek: po pierwsze stwierdzenia sztucznego stworzenia warunków wymaganych do otrzymania płatności, po drugie wykazania celu w postaci osiągnięcia korzyści wynikających z uregulowań, a więc subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania takich korzyści, i po trzecie wykazanie sprzeczności tych korzyści z celami systemu wsparcia. W ramach badania elementu subiektywnego (zamiaru) organ posiada kompetencję do badania okoliczności związanych z powstaniem grupy producentów, a ponadto takie badanie może podejmować przed dokonaniem płatności, oceniając, czy nie stworzono w sposób sztuczny warunków wymaganych do otrzymania takich płatności, aby uzyskać korzyści sprzeczne z celami danego systemu wsparcia. Organ może zatem oceniać zamiar stanowiący element towarzyszący czynnościom na etapie zawiązywania grupy oraz składania wniosków o płatność. Wobec tego to na ten moment należy rozważać intencje poszczególnych członków przyszłej grupy producentów, jak i oceniać okoliczności towarzyszące zawiązaniu danej grupy, które to okoliczności mogą wskazywać na sztuczne stworzenie warunków dla uzys-

kania wsparcia niezgodnie z celami systemu wsparcia. Tak dokonana ocena powinna być przeprowadzona z uwzględnieniem całokształtu okoliczności mogących świadczyć o zamiarach beneficjenta, w tym także tych, które pojawiły się już po zawiązaniu grupy i po wystąpieniu z wnioskiem o dokonanie płatności.

3. Składanie przez utworzone podmioty odrębnych wniosków i zgłoszenie w nich działek rolnych, które zgłoszone łącznie uzasadniałyby mniejszą płatność, wskazuje na stworzenie sztucznych warunków.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 11 marca 2020 r., I SA/Go 13/20
Legalis Nr 2327628

Kwestia skutku sztucznego tworzenia warunków uprawniających do otrzymania płatności przez beneficjentów została jednolicie uregulowana w przepisach unijnych w odniesieniu do obu filarów Wspólnej Polityki Rolnej. Warto również podkreślić, że środki pomocowe przeznaczone na finansowanie płatności w ramach Wspólnej Polityki Rolnej wypłacane są z budżetu Unii Europejskiej, a w związku z tym podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich. W myśl art. 4 ust. 3 tego rozporządzenia działania skierowane na pozyskanie korzyści w sposób sprzeczny z odpowiednimi celami prawa wspólnotowego, mającymi zastosowanie w danym przypadku, przez sztuczne stworzenie warunków w celu uzyskania tej korzyści prowadzą do nieprzyznania lub wycofania korzyści.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 12 marca 2020 r., I SA/Go 19/20
Legalis Nr 2327606

1. Nie stanowi rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym jako kierujący rozpoczęcie hodowli, przy jednoczesnym nieobjęciu w posiadanie gruntów, które to grunty są niezbędną przesłanką do uznania, iż mamy do czynienia z gospodarstwem rolnym.

2. Z gospodarstwem rolnym mamy do czynienia wówczas, gdy w jego skład wchodzi grunty rolne (użytki rolne). Jeśli ten warunek nie jest spełniony, to możemy mieć do czynienia z co najwyżej „gospodarstwem hodowlanym”, którego prowadzenie przez skarżącego nie mieści się w zakresie art. 50 ust. 2 rozporządzenia nr 1307/2013.

Wyrok WSA w Opolu z 5 sierpnia 2020 r., I SA/Op 138/20
Legalis Nr 2478574

1. Celem płatności jest dofinansowanie do produkcji rolnej, pomoc rolnikom, którzy faktycznie użytkują będące w ich posiadaniu grunty rolne, a nie tylko są formalnymi posiadaczami gruntów, co do których wnioskuje o dopłaty.

2. Bezumowne korzystanie z gruntu, a także wykonywanie za zgodą podmiotu mającego tytuł prawny do tego gruntu określonych prac na gruncie, który podmiot ten jednocześnie użytkuje rolniczo, nie powoduje, że grunt ten staje się przedmiotem

współposiadania w rozumieniu art. 18 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1312 ze zm.), podmiotu uprawnionego i tego, który wykonuje prace o charakterze agrotechnicznym za przyzwoleniem podmiotu uprawnionego w zakresie, w jakim został prawidłowo wypełniony, oraz na podstawie dołączonych do niego prawidłowych dokumentów.

Wyrok WSA w Białymstoku z 23 września 2020 r., I SA/Bk 214/20
Legalis Nr 2481661

Przez pojęcie posiadania gruntów rolnych należy rozumieć jako faktyczne użytkowanie gruntów rolnych. Oznacza to, że można mieć tytuł prawny do gruntu rolnego, ale nie mieć uprawnienia do płatności oraz że można posiadać grunty rolne bez tytułu prawnego, a nawet w złej wierze i z tego tytułu mieć prawo do uzyskania płatności. Dodatkowo należy wskazać, że rolnik wnioskujący o płatność nie jest zobowiązany do bezpośredniej pracy na gruntach, tzn. nie musi stosownych czynności agrotechnicznych wykonywać osobiście, rzecz jednak w tym, by dokonywane były one w jego imieniu. W zależności od okoliczności władanie gruntem może polegać także na zleceniu osobom trzecim dokonania stosownych zabiegów, jednak istotne jest to, by rolnik posiadał decyzyjność, jak, co, gdzie i kiedy dany grunt zasiać, komu i kiedy zlecić prace polowe. Istotą płatności obszarowych jest więc to, że są one przyznawane osobie, która rzeczywiście użytkuje grunty, tzn. decyduje m.in., jakich i przy pomocy jakiego rodzaju maszyn i urządzeń rolniczych dokonywać zabiegów agrotechnicznych, podejmuje także decyzje o terminie zbioru plonów, itp.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 3 listopada 2020 r., I SA/Rz 307/20
Legalis Nr 2501388

Dla uzyskania płatności bezpośrednich nie wystarczy być posiadaczem działek rolnych w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego, ale ponadto należy je rolniczo użytkować. Jak bowiem wynika z regulacji unijnych i krajowych, istota płatności obszarowych wyraża się w udzielaniu pomocy tylko tym podmiotom, które są faktycznymi użytkownikami gruntów rolnych. Zatem ustawowa przesłanka posiadania gospodarstwa nie jest powiązana z tytułem prawnym wnioskodawcy do nieruchomości, ale ma związek z faktycznym władztwem nad gruntem rolnym, co polega na jego rolniczym użytkowaniu. W związku z tym decyzje administracyjne dotyczące przyznania bądź odmowy przyznania płatności bezpośrednich mogą być podejmowane po uprzednim ustaleniu, czy producent rolny jest, czy nie jest posiadaczem gruntów rolnych zgłoszonych we wniosku. Poza posiadaniem ustawodawca wymaga utrzymywania gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej, co wyraźnie wskazuje na faktyczne, rzeczywiste posiadanie (władanie) gruntami rolnymi w dacie składania wniosku.

Wyrok WSA w Kielcach z 5 listopada 2020 r., I SA/Ke 314/20
Legalis Nr 2507751

Literalna wykładnia § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, w brzmieniu sprzed 15 marca 2019 r., w którym jest mowa o wszystkich trwałych użytkach zielonych zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności ekologicznej, przeczy tezie, iż obejmuje on wszystkie trwałe użytki zielone w gospodarstwie, w tym objęte innymi płatnościami. Należy bowiem wziąć pod uwagę, iż w przepisie tym jest mowa o wszystkich trwałych użytkach zielonych – lecz pojęcie „wszystkie” odnosi się do TUZ-ów objętych wnioskiem o przyznanie płatności ekologicznej, nie zaś innych płatności. Rolnik ma prawo do korzystania z płatności ekologicznej nie tylko co do całego gospodarstwa, ale również do jego części. To, że w jednym wniosku deklaruje chęć skorzystania również z innych płatności, nie oznacza, iż cały obszar posiadanych trwałych użytków zielonych, których nie dotyczy wniosek o przyznanie płatności ekologicznej, stanowi warunek przyznania jej tejże płatności. Dla oceny spełnienia warunków dotyczących pakietu 6 organ winien uwzględnić wszystkie trwałe użytki zielone zadeklarowane we wniosku, które dotyczą przyznania płatności ekologicznej, nie zaś wszystkie TUZ-y w gospodarstwie zadeklarowane w ramach innych płatności.

Wyrok WSA w Kielcach z 17 grudnia 2020 r., I SA/Ke 308/20
Legalis Nr 2523898

Inne

Zmiana przeznaczenia lasu na użytek rolny musi być dla właściciela tego lasu czymś niezbędnym w danej sytuacji, przy czym potrzeba ta powinna być uzasadniona nie tylko z jego subiektywnego punktu widzenia, ale przede wszystkim przy zastosowaniu obiektywnych kryteriów oceny sytuacji strony i jej argumentów. Ponadto z woli ustawodawcy nie wystarcza wykazanie wystąpienia uzasadnionych potrzeb po stronie właściciela lasu. Konieczne jest bowiem jeszcze wykazanie ich szczególnego charakteru. Takie sformułowanie treści art. 13 ust. 2 ustawy z 28 września 1991 r. o lasach oznacza, że zmiana lasu na użytek rolny dopuszczalna jest w zupełnie wyjątkowych sytuacjach.

Wyrok NSA z 4 lutego 2020 r., II OSK 779/18
Legalis Nr 2286660

Z przepisu art. 61 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2018 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie wynika wymóg, by grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego musiały być położone na terenie tej samej miejscowości oraz by grunty te nie były od siebie oddzielone drogą publiczną. Jedynym wymogiem, jaki można wywieść z tego przepisu, jest wymóg, by grunty wchodzące w skład gospodarstwa

znajdowały się na terenie tej samej gminy. Brak jest argumentów do twierdzenia, że pojęcie zabudowy zagrodowej może mieć zastosowanie jedynie do budynków zlokalizowanych w obrębie jednego podwórza.

Wyrok NSA z 22 maja 2020 r., II OSK 3184/19

Legalis Nr 2419428

Pobór wód podziemnych dokonywany przez rodzinne ogrody działkowe co do zasady może być uznany za pobór na cele rolnicze, o ile służy realizacji działalności ogrodniczej stanowiącej jeden z rodzajów działalności rolniczej.

Wyrok NSA z 30 września 2020 r., II OSK 1098/20

Legalis Nr 2498261

Organ administracji architektoniczno-budowlanej w postępowaniu o przeniesienie pozwolenia na budowę inwestycji w zabudowie zagrodowej nie jest uprawniony do badania, czy osoba – na którą przenoszone jest pozwolenie na budowę – jest rolnikiem i prowadzi gospodarstwo rolne. Nie jest również uprawniony do badania kwalifikacji rolniczych inwestora.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 22 stycznia 2020 r., II SA/Rz 1259/19

Legalis Nr 2279610

1. Powierzchnia gospodarstwa rolnego związana z zabudową nie musi być położona w tej samej gminie, na terenie której planowana jest zabudowa. Przyjęcie innej wykładni powodowałoby, że w przypadku gospodarstwa rolnego usytuowanego na terenie kilku gmin, w taki sposób, że na terenie żadnej z gmin ulokowany właśnie na niej areal gospodarstwa nie przekraczałby średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w danej gminie, nie byłoby możliwe ustalenie warunków zabudowy, co byłoby niezgodne z równością wobec prawa, gdyż praktycznie i prawnie uniemożliwiłoby to skuteczne wniesienie wniosku w trybie art. 61 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i pozbawiłoby gospodarstwa rolnego zabudowy zagrodowej. Posłużenie się w tym przepisie pojęciem powierzchni gospodarstwa rolnego związanego z tą zabudową przekraczającą średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w danej gminie jedynie „ulokálnia” brzmienie przepisu, nawiązując do okoliczności stanu faktycznego w danej gminie.

2. Na gruncie art. 61 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie ma także podstaw do weryfikowania, czy osoba wnioskująca o ustalenie warunków zabudowy dla zabudowy zagrodowej spełnia kryteria uznania za rolnika indywidualnego w rozumieniu art. 6 ustawy z 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego.

Wyrok WSA w Krakowie z 10 lutego 2020 r., II SA/Kr 356/19

Legalis Nr 2297275

1. Ustawa – Prawo budowlane nie zawiera definicji użytego w przepisie art. 29 ust. 1 pkt 1 lit. a pojęcia „zabudowa zagrodowa” i „działka siedliskowa”. Zabudowa zagrodowa stanowi szczególny rodzaj zabudowy – w rozumieniu § 3 pkt 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.). Zabudowę tę stanowią w szczególności budynki mieszkalne, budynki gospodarcze lub inwentarskie w rodzinnych gospodarstwach rolnych, hodowlanych lub ogrodniczych oraz w gospodarstwach leśnych. Z zabudową zagrodową mamy więc do czynienia, jeśli na działce znajduje się chociażby jeden z tychże przykładowo wymienionych obiektów, o ile będzie się składał na rodzinne gospodarstwo rolne, hodowlane lub ogrodnicze oraz leśne. Zabudowa zagrodowa służy więc prowadzeniu działalności gospodarczej, stanowiąc jednocześnie miejsce zamieszkania i pracy rolnika oraz jego rodziny, a grunty zajęte pod budynki mieszkalne w gospodarstwach rolnych uznaje się za grunty wykorzystywane rolniczo. Zabudowa zagrodowa stanowi w konsekwencji połączenie funkcji mieszkaniowej z funkcją produkcji rolnej.

2. Z kolei użyte w art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo budowlane pojęcie „działka siedliskowa” należy rozumieć zgodnie z gramatycznym brzmieniem jako teren zamieszkania, osiedlenia się. Siedlisko to teren o charakterze kameralnym (prywatnym), na którym posadowiony jest dom mieszkalny, gdzie koncentrują się czynności życiowe rolnika oraz jego rodziny i zaspokajane są ich elementarne potrzeby życiowe. Siedlisko stanowi pewną bazę i zaplecze istniejącego gospodarstwa, ułatwiająca produkcję rolną. Pojęcie działki siedliskowej nie może zatem zostać sprowadzone i zrównane z pojęciem działki ewidencyjnej.

Wyrok WSA w Łodzi z 7 lutego 2020 r., II SA/Łd 752/19
Legalis Nr 2284980

Właściciel jest odpowiedzialny za sposób wykonywania pracy w jego gospodarstwie rolnym, w tym także przez osoby, za pomocą których prace te są wykonywane. Ponosi odpowiedzialność za bezpieczne wykonywanie czynności, tak w zakresie bezpieczeństwa osób trzecich, jak i wszelkich osób wykonujących pracę na rzecz rolnika.

Wyrok SA w Krakowie z 24 lutego 2020 r., I ACa 260/19
Legalis Nr 2388757

Przepis art. 93 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami stanowi, że: Podział nieruchomości położonych na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych na cele rolne i leśne, [...] powodujący wydzielenie działki gruntu o powierzchni mniejszej niż 0,3000 ha, jest dopuszczalny pod warunkiem, że działka ta zostanie przeznaczona na powiększenie sąsiedniej nieruchomości lub dokonana zostanie regulacja granic między sąsiadującymi nieruchomościami. Z cyt. przepisu wynika, że tereny przeznaczone w planie miejscowym na cele rolne można podzielić na działki gruntu o powierzchni nie mniejszej niż 0,3 ha (czyli 3000 m²), a na działki mniejsze wyłącznie w dwóch

przypadkach wymienionych w przepisie. Jeżeli nie zachodzi żaden z tych przypadków, podział jest niedopuszczalny.

Wyrok WSA w Krakowie z 25 lutego 2020 r., II SA/Kr 1203/19
Legalis Nr 2296777

Prowadzenie upraw ogrodniczych na terenie rodzinnych ogrodów działkowych dotyczy jedynie drobnych upraw w celu zaspokojenia własnych potrzeb osób korzystających z rodzinnych ogrodów działkowych i nie może być utożsamiane z prowadzeniem działalności w celach rolniczych. Co istotne, w art. 12 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych na terenach rodzinnych ogrodów działkowych wprowadzono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej lub innej działalności zarobkowej, a więc również działalności rolniczej. Objęcie zatem terenów rodzinnych ogrodów działkowych taką samą ochroną jak gruntów rolnych i leśnych nie oznacza, że tereny rodzinnych ogrodów działkowych są wykorzystywane do celów rolniczych.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 2 kwietnia 2020 r., II SA/Go 65/20
Legalis Nr 2354370

1. Notariusz jako płatnik, będąc jednocześnie funkcjonariuszem publicznym o szczególnych kwalifikacjach w zakresie znajomości prawa, winien wykonywać swój zawód profesjonalnie i z zachowaniem zasady staranności. Odpowiada on za własne działanie bądź zaniechanie, nie zaś za działania osób trzecich. Oświadczenie złożone przez kupującego (dotyczące wypełnienia przesłanek zwolnienia podatkowego) nie zwalnia płatnika z obowiązku oceny tego stanu faktycznego w kontekście obowiązków wynikających z art. 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa w związku z art. 9 pkt 2 ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych. Stosując wskazany przepis, który wprost nawiązuje do regulacji zawartych w rozporządzeniu nr 1408/2013, płatnik powinien wykazać się znajomością całokształtu przepisów w zakresie przedmiotowego zwolnienia i ustalić, czy i w jakiej kwocie dalsza pomoc podatnikowi przysługuje. Ograniczenia w tym zakresie (limity pomocy de minimis) mają charakter indywidualny i ogólny (krajowy). Dlatego z równą mocą winny podlegać weryfikacji przez płatnika. Zachodzi tu więc konieczność przeprowadzenia określonego rodzaju postępowania wyjaśniającego, którego treścią będzie nie tylko ustalenie faktów i ich ocena, ale również dokonanie ich oceny prawnej. Skoro notariusz – płatnik nie uczynił zadość wskazanym obowiązkom, podlega odpowiedzialności, o której mowa w art. 30 § 1 Ordynacji podatkowej za podatek niepobrany i niewpłacony do organu podatkowego.

2. Notariusz, mający z założenia świadomość treści normy prawnej, z której korzysta, wykonując swoją działalność, i której treść determinuje określone skutki prawnopodatkowe, istotne z punktu widzenia odpowiedzialności płatnika, powinien w ramach szczególnej staranności zawodowej przygotować w sposób należyty dostęp do niezbędnych w jego praktyce publikatorów aktów prawnych (nie ograniczających się

jedynie do ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych) i informacji. Brak takiego dostępu czy niewiedza co do miejsca publikacji nie tylko nie usprawiedliwia błędów w praktyce notarialnej, ale świadczy wręcz o niedbalstwie. Jak wynika z art. 31a ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, informacje o wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy de minimis w rolnictwie (pochodzące w szczególności z zestawień przekazywanych przez podmioty pomoc tę stosujące) są ogłaszane w Dzienniku Urzędowym RP Monitor Polski co najmniej raz na kwartał, a w przypadku wyczerpania krajowego limitu skumulowanej kwoty tej pomocy – niezwłocznie. Rzeczą zatem prawnika stosującego prawo w praktyce jest regularne śledzenie tych danych i stosowanie ich w sprawach tego wymagających.

Wyrok WSA w Lublinie z 2 grudnia 2020 r., I SA/Lu 495/20
Legalis Nr 2506902

OPRAC. PAWEŁ GAŁA, KATARZYNA CZERWIŃSKA-KORAL